

RINGMAJANDUSE
VÕIMEKUSE TÕSTMINE

KOHALIKU OMAVALITSUSE RINGMAJANDUSE TEEKAART RAPLA VALD

Seisuga 31.08.2023

Koostatud projekti tegevuse „Ringmajanduse võimekuse tõstmine kohalikes omavalitsustes” raames.

KESKKONNAAGENTUUR

TAL
TECH

KLIIMAMINISTEERIUM

Iceland
Liechtenstein
Norway grants

Kohaliku omavalitsuse ringmajanduse teekaart

VALD/LINN	RAPLA VALD
TEEKAARDI KOOSTAJA	Liis Lillemets
TOIMETAJAD	Jaana Merisaar, Tarmo Tuisk
KOOSTAMISE PERIOOD	3. mai – 31. aug 2023

Käesolev teekaart on koostatud eesmärgiga näidata omavalitsuse ringmajanduslike tegevuste prioriteete, eelistusi, kitsaskohti, lahendusi, konkreetseid tegevusi ning potentsiaalset koostööd erinevate sidusgruppide või teiste omavalitsustega.

Teekaardis on kaetud järgmised keskkonnaga seotud teemavaldkonnad:

- keskkonnahoidlike riigihangete kasutamine KOV-is ja allasutustes;
- ringmajandusalane teavitustegevus;
- jäätmemajanduse edendamine;
- keskkonnajuhtimissüsteemide rakendamine;
- keskkonnajalajälje hindamine KOV-is ja allasutustes.

Teekaardis on kaetud järgmised äri- ja koostöömudelitega seotud teemad:

- kohalike ressursside kestliku kasutamise soodustamine;
- ringmajanduslike ärimudelite rakendamine/soodustamine;
- koostöövõimalused ringmajanduses erinevate sektorite ja KOV vahel;
- ringmajandust edendavate projektide soodustamine KOV territooriumil;
- uuenduslike ringmajanduslike initsiatiivide algatamine.

SISUKORD

I EESMÄRGID JA PRIORITEEDID	4
II RINGMAJANDUSE PARIMAD PRAKTIKAD	5
III TEGEVUSKAVA	7
IV KOOSTÖÖ	8
LISA 1. ETTEPANEKUD RIIGILE RINGMAJANDUSE SOODUSTAMISEKS.....	9
LISA 2. ARENGU INDIKAATORID.....	10

I EESMÄRGID JA PRIORITEEDID

OMAVALITSUSE KITSASKOHAD, MIDA VÕIKS LAHENDADA RINGMAJANDUSE ABIL

- keskkonnahoidlike riigihangete rakendamine vajab edendamist

KESKKONNATEEMAD, MIS VAJAVAD LÄHIAASTATEL ENIM EDENDAMIST

- jäätmemajanduse edendamine
- keskkonnajalajälje hindamine KOV-is ja allasutustes
- keskkonnahoidlike riigihangete kasutamine KOV-is ja allasutustes
- keskkonnajuhtimissüsteemide rakendamine
- ringmajandusalane teavitustegevus

ÄRIMUDELITE ARENDUSE JA KOOSTÖÖ TEEMAD, MIS VAJAVAD LÄHIAASTATEL ENIM EDENDAMIST

- koostöövõimalused ringmajanduses erinevate sektorite ja KOV vahel
- uuenduslike ringmajanduslike initsiatiivide algatamine
- kohalike ressursside kestliku kasutamise soodustamine
- ringmajandust edendavate projektide soodustamine KOV territooriumil
- ringmajanduslike ärimudelite rakendamine/soodustamine

II RINGMAJANDUSE PARIMAD PRAKTIKAD

PARIMAD RINGMAJANDUSE PRAKTIKAD, MIDA OMAVALITSUS RAKENDAB

- On katsetatud nutikaid prügikaste, kuid KOV ressurss on selleks liiga piiratud.
- Ehitus- ja lammutusjätmete müügiplatvorm FB-s, kuid tööstuse tasandil see väga hästi ei toimi.
- Tänapäeval pakub RAEK roheeksperdi kaasamise võimalust ettevõtetele.

KESKKONNAGA SEOTUD PARIMAD PRAKTIKAD, MIS PAKUVAD HUVI

Jäätmemajanduse edendamine

- baastaseme saavutamine
- jäätmete liigiti kogumine
- muutuva jäätmeseaduse nõuetega kaasa minemine
- piirkondlikud jäätmekäitlustehased (sh biogaasi tootmine)
- jäätmejaama või -keskuse laiendamine ringmajanduse otstarbel
- biojätmete kogumise ja kompostimise edendamine
- reoveesette taaskasutamine
- ehitus- ja lammutusjätmete taaskasutuse edendamine (vahendusplatvorm)
- nutikad prügikastid

Keskkonnahoidlike riigihangete kasutamine KOV-is ja allasutustes

- keskkonnasõbralike (riigi)hangete kompetentsikeskus
- avalike hoonete ja tee-ehituse rohehanked

Keskkonnajalajälje hindamine KOV-is ja allasutustes

Ringmajandusalane teavitustegevus

- "ringmajanduse saadikud" ettevõtetesse

Keskkonnajuhtimissüsteemide rakendamine

Rohelise Kontori sertifikaat

EMAS sertifikaat

ÄRI- JA KOOSTÖÖMUDELITEGA SEOTUD PARIMAD PRAKTIKAD, MIS PAKUVAD HUVI

PRIORITEETSED TEGEVUSED-PRAKTIKAD:

- ettevõtete teadlikkuse tõstmine ja koostöö edendamine läbi ringmajanduse teemalise info jagamise, temaatiliste infopäevade korraldamise ja ettevõtete konsulteerimise
- Järvakandi klatri edendamine
- taastuenergia projektide toetamine

VÄHEM PRIORITEETSED TEGEVUSED-PRAKTIKAD:

Kohalike

ressursside kestliku kasutamise soodustamine

- tööstussümbioos
- bioenergia ressursside ja kasutuspotentsiaali kaardistamine.
- tegevuskava kohalike ressursside kestliku kasutamise soodustamiseks

Koostöövõimalused ringmajanduses erinevate sektorite ja KOV vahel

- tööstussümbioosi edendamine
- ringmajandusürituste (temaatilised seminarid, laudad jm) korraldamine
- maakondliku ringmajanduse spetsialisti ametikoha loomine
- ringmajanduskeskused / parandustöökojad / uuskasutuskeskused
- koostöö lähivaldadega: ühine jäätmekava, energia- ja kliimakava, ringmajanduse kompetentsikeskus vms
- maakondlikud koolitused, eksperdid

Uuenduslike ringmajanduslike initsiatiivide algatamine

- ringmajanduse kompetentsikeskus (riiklik/piirkondlik/KOV-i piires)
- ringmajanduse kohalik või piirkondlik toetusmeede
- KOV või omavalitsusliidu algatatud detailplaneeringud ja projektid spetsiifiliselt ringmajanduslike äripindade loomiseks ja edendamiseks

Ringmajandust edendavate projektide soodustamine KOV territooriumil

- ringse linna/piirkonna projekt

Ringmajanduslike ärimudelite rakendamine/soodustamine

- olelusringi hindamise rakendus ettevõtetele
- praktiline ringmajanduse ärimudelite juhend ettevõtetele näidete ja käepäraste tööriistadega

III TEGEVUSKAVA

Keskkonnaga seotud teemadel:

TEGEVUS	LISAINFO	ELLUVIIMISE AEG
keskkonnahoidlike riigihangete kasutamine KOV-is ja allasutustes		Juba kasutusele võetud
ringmajandusalane teavitustegevus		Pidev
jäätmemajanduse edendamine		Pidev
keskkonnajuhtimissüsteemide rakendamine		2026
keskkonnajalajälje hindamine KOV-is ja allasutustes		2024

Äri- ja koostöömudelitega seotud teemadel:

TEGEVUS	LISAINFO	ELLUVIIMISE AEG
kohalike ressursside kestliku kasutamise soodustamine		Pidev
ringmajanduslike ärimudelite rakendamine/soodustamine		Pidev
koostöövõimalused ringmajanduses erinevate sektorite ja KOV vahel		Pidev
ringmajandust edendavate projektide soodustamine KOV territooriumil		Pidev
uuenduslike ringmajanduslike initsiatiivide algatamine		Pidev

Kavandatavad uuringud või analüüsid ringmajanduse valdkonnas:

Uuringuid tehakse palju, kuid tulemusi ja infot peaks jagama laiemalt, näiteks riiklikes uudistekanalites, loetavamates ajalehtedes. Hetkel on see info ainult pigem spetsiifilistes loodus- ja teaduskanalites kättesaadav. Näiteks, kõik inimesed ei vaata saadet Osoon, samas suur hulk inimesi vaatab Aktuaalset kaamerat. Või kõik ei telli ajakirja Loodus, rohkem loetakse Postimeest.

IV KOOSTÖÖ

RINGMAJANDUSE ALANE MAAKONDLIK KOOSTÖÖ

- Ühised jäätmekavad, keskkonnahoidlike riigihangete spetsialist

RINGMAJANDUSE ALANE RIIGI TASANDI JA RAHVUSVAHELINE KOOSTÖÖ

- Kompetentsikeskus.

LISA 1. ETTEPANEKUD RIIGILE RINGMAJANDUSE SOODUSTAMISEKS

ETTEPANEKUD RIIGILE, ET OMAVALITSUSE TÖÖ RINGMAJANDUSE ARENDAMISEL OLEKS TÕHUSAM

- KIK-i meetmete tingimused on liiga reglementeeritud. Rohkem toetatakse suuri ja jõukamaid valdu, kuid tegelikkuses vajavad enam tuge just väiksemad vallad.

ETTEPANEKUD PUUDUVATE VÕI MUUTMIST VAJAVATE ÕIGUSAKTIDE OSAS

- Pakendiseadus – rohkem õigusi KOV-le, sest nii oleks võimalik KOV-del rohkem ka nõuda.
- Tootjavastutusorganisatsioonidelt ootaks avalike pakendikogumise punktide loogilisemat korraldamist. Näiteks - hetkel eksitavad märgistused konteinerite peal, ühte mahutisse võib kolme erinevat liiki pakendeid panna, kuid tegelikkuses pole jäätmekestel võimalik kõike liigiti sorteerida, lisaks on see aja- ja ressursimahukas. Lisaks on avalike pakendikonteinerite väärtus amortiseerunud ning peaks need vahetama välja süvamahutite vastu, st rohkem materjali mahuks ühte anumasse ning see vähendaks tühjendussagedust ehk ressursimahtu.
- Maavara ehk ressursi ohjamine viisil, mil riik ei jagaks maavara paljude erinevate ettevõtete vahel vaid peaks statistikat ning reguleeriks maavarade kasutamist nii, et oleks rakendatud säästvad põhimõtted arvestades looduse väärtust. Hetkel on nii, et see arendaja, kes soovib, see saab. Tegelikkuses peaks rohkem riik haldama, sest KOV ei suuda pidevalt kohalike inimeste eest seista.

LISA 2. ARENGU INDIKAATORID

1. JÄÄTMEAJANDUSE EDENDAMINE

1.1. Jäätmekava. Millisele lävendile vastab KOV-i kehtiv jäätmekava?

Eeskujulik - jäätmekavas on määratud eesmärgid ja tegevused, kuidas suurendada jäätmete ringlusse võtmist.

1.2. Jäätmehoolduseeskiri. Millisele lävendile vastab kehtiv jäätmehoolduseeskiri?

Edasijõudnu - jäätmehoolduseeskirjas on sätestatud, et korraldatud jäätmeveo raames kogutakse vähemalt viie korteriga korterelamutes lisaks segaolmejäätmetele vanapaberit, bio- ja suurjäätmeid.

1.3. Jäätmevaldaja register. Kas KOV-is on jäätmete tekkest ülevaate saamiseks kasutusel jäätmevaldaja register?

Edasijõudnu - veebipõhine register.

1.4. Koostöö taaskasutusorganisatsioonidega. Kas omavalitsusel on lepingud taaskasutusorganisatsioonidega saavutamaks pakendijäätmete kokku kogumise KOV territooriumilt?

Edasijõudnu - lepingud taaskasutusorganisatsioonidega on uuendatud/sõlmitud viimase viie aasta jooksul.

1.5. Jäätmete edasise käitlemise korraldamine. Kuivõrd KOV panustab jäätmete tekkimise vähendamisse ja vältimisse ning on läbi mõelnud, mis saab kogutud jäätmetest?

Eeskujulik - on nõutud, et vähemalt 50% jäätmeveo raames kogutud jäätmetest on võetud ringlusse.

1.6. Pakendijäätmete liigiti kogumine. Milline on pakendijäätmete liigiti kogumise võrgustik?

Edasijõudnu - igas punktis peab olema võimalik anda ära kõiki pakendite liike vähemalt kolmeks liigiks kogutuna.

1.7. Korraldatud jäätmevedu. Kas KOV on taganud toimiva jäätmeveo sõlmides kontsessioonilepingu jäätmekäitlejaga?

Edasijõudnu - korraldatud jäätmeveo raames kogutakse jäätmed vähemalt kolmes jäätmeliigis: segaolme, paber- ja biojäätmed.

1.8. Jäätmejaamade lahtiolekuaegade paindlikkus. Kuivõrd jäätmejaamades toimub jäätmete vastuvõtt?

Baastase - vähemalt kolmel päeval nädalas sh ühel puhkepäeval. Kokku vähemalt 24 tundi.

1.9. Jäätmete liigiti vastuvõtt jäätmejaamades. Milliseid jäätmeliike jäätmejaamad liigiti vastu võtavad?

Edasijõudnu - jäätmejaam võtab vastu ehitusjäätmeid.

1.10. Jäätmekorralduse info kodulehel. Kas elanikud on informeeritud jäätmehooldusteenuste sisust ja teenusepakkujatest?

Edasijõudnu - omavalitsuse veebilehel on leitav informatsioon jäätmeteket vältivate tegevuste kohta.

2. KOHALIKE RESSURSSIDE KESTLIKU KASUTAMISE SOODUSTAMINE

2.1. Taastuenergiaalade planeerimine. Kas omavalitsuse üld- või eriplaneeringus on käsitletud taastuenergiaalaid?

Edasijõudnu - omavalitsuse üld- või eriplaneeringus on eraldi käsitletud taastuenergiaalaid.

3. RINGMAJANDUSALANE TEAVITUSTEGEVUS

3.1. Elanikkonna jäätmemajanduse alase teadlikkuse tõstmine. Kas KOV teavitab elanikke ringmajanduse põhimõtetest ja vajalikkusest?

Edasijõudnu - levitatakse jäätmemajanduse alaseid teavitusmaterjale kõigile jäätmevaldajatele.